

Uradni nadzor ekoloških kmetijskih pridelkov oziroma živil

Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin
Inšpekcija za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin
Andreja Bizjak, Brigita Golob

Maribor, januar 2019

Pristojnosti UVHVVR

Izvajanje strokovnih, upravnih in **nadzornih** nalog:

Pristojnost za nadzor - EKO

1) Nadzor pred dajanjem proizvodov na trg – certificiranje

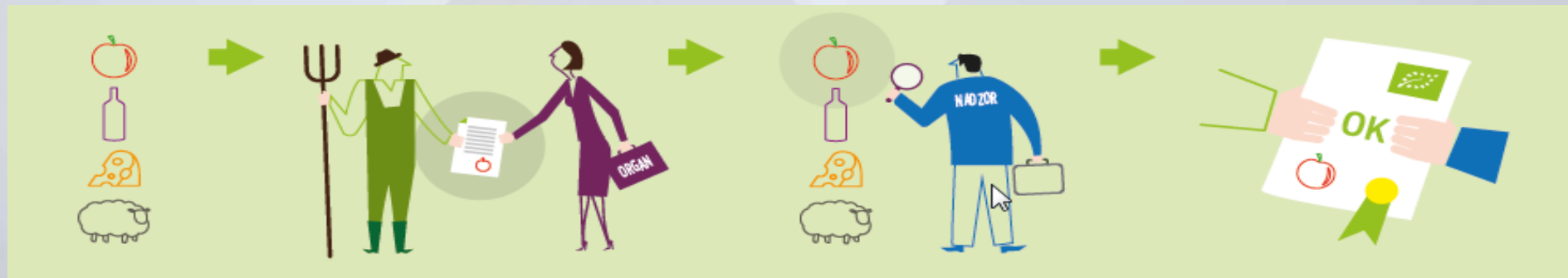
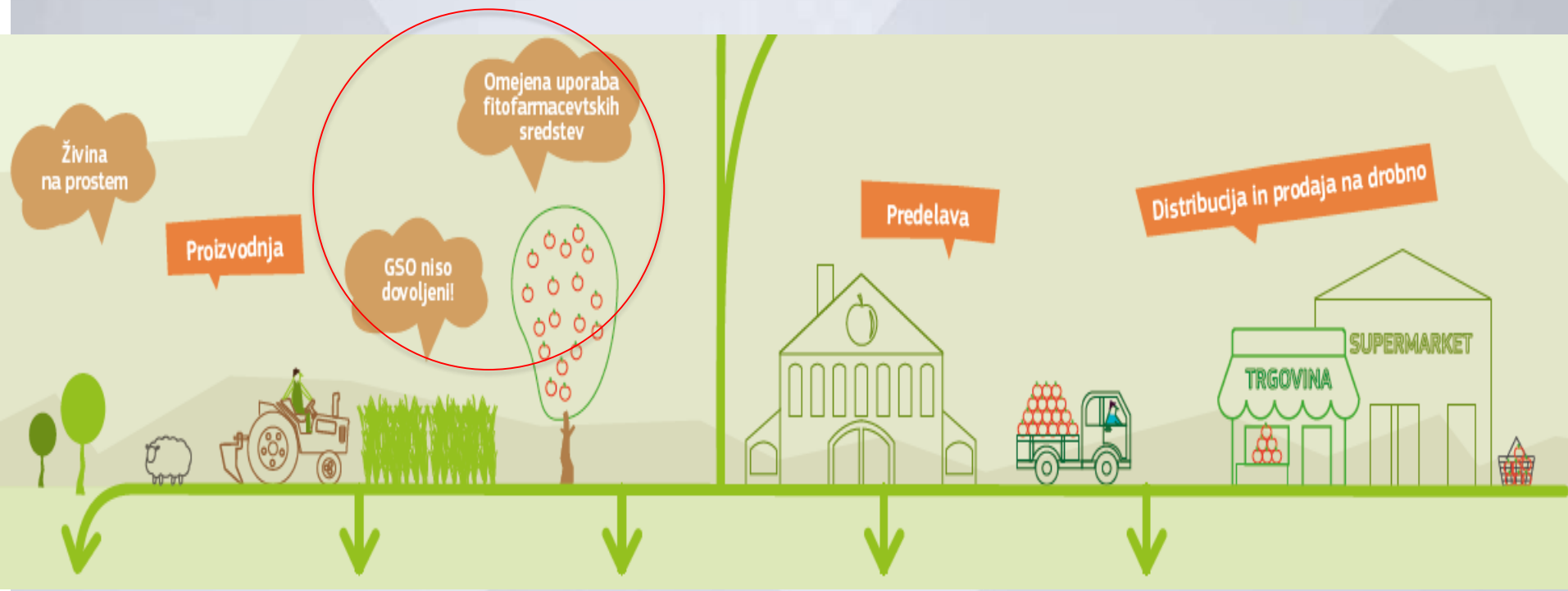
- Pristojnost prenešana na organizacije za kontrolo in certificiranje
- Njihovo delo nadzira Inšpekcija za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin

2) Nadzor proizvodov v prometu

- Pristojnost UVHVVR - Inšpekcije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin

3) Nadzor nad uvozom ekoloških kmetijskih pridelkov ali živil

- Pristojnost UVHVVR - Inšpekcije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin
- Pristojnost carinskih organov (FURS)

Pristojnost prenešana na imenovane organizacije za kontrolo in certificiranje (OKC):

Inštitut za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu in gozdarstvu

(skrajšano ime: KON-CERT)

**Inštitut za kontrolo in certifikacijo Univerze v Mariboru za tehnično
preizkušanje in analiziranje** (skrajšano ime: IKC - Inštitut za kontrolo
in certifikacijo UM);

Bureau Veritas d. o. o.

TÜV SÜD Sava

**Njihovo delo nadzira Inšpekcija za varno hrano,
veterinarstvo in varstvo rastlin**

1. Nadzor na sedežu organizacije (vsaj 1 x letno)

2. Nadzor na terenu: presoja usposobljenosti kontrolorja ob izvajanju nadzora pri izvajalcu na terenu – shadow inspection

Ugotavlja se kako kontrolor preverja izpolnjevanje zahtev ekološke zakonodaje pri izvajalcih.

- **PRIMARNA PRIDELAVA**

- **PREDELAVA, DISTRIBUCIJA** (zlasti distributerji uvoženih kmetijskih proizvodov)

Nadzor OKC:

1. Nadzor na sedežu organizacije (vsaj 1 x letno):

- ima strokovno znanje in izkušnje, opremo in infrastrukturo
- ima zadostno število ustrezno usposobljenega in izkušenega osebja
- je izvajalec nadzora akreditiran
- zagotavljajo ustrezno objektivnost in nepristranskost
- Preveri se učinkovitost izvedenega nadzora
- Imajo podroben opis nadzornih in previdnostnih ukrepov, ki jih izvajalec namerava uvesti za izvajalce, ki so predmet nadzora
- vsaj enkrat na leto opraviti fizični pregled vseh izvajalcev.
- dodatni naključni nadzorni obiski, izvedeni v skladu s členom 65(4), pri vsaj 10 %
- nenapovedanih vsaj 10 % vseh pregledov in obiskov
- voditi evidence izvajalcev in obratov javne prehrane
- splošne ocene tveganja neizpolnjevanja pravil za ekološko pridelavo (min 5% vzorcev)
- izmenjavo informacij z drugimi izvajalci nadzora in s pristojnim organom;

2. Nadzor na terenu: presoja usposobljenosti kontrolorja ob izvajanju nadzora pri izvajalcu na terenu

PRIMARNA PRIDELAVA:

Ključne točke:

- **Prijavna dokumentacija je popolna, točna in skladna z dejanskim stanjem te zadostna za izvedbo nadzorne aktivnosti.**
- **Preprečevanje bolezni in zdravljenje, Čiščenje in razkuževanje**
- **Izvor živali, Sočasnost reje živali, Ravnanje z živalmi, Uporaba neekološko vzrejenih živali**
- **Obdelava zemlje-tehnike pridelave rastlin, Obtežba zemljišča**
- **Splošno dovoljenje za uporabo neekološkega semenskega materiala,**
- **Uporaba FFS preprečevanje škode (škodljivci, bolezni, plevel) z naravnimi sredstvi,**
- **Izvor in označevanje, Ločenost ekoloških in neekoloških proizvodov in proizvodov iz preusmeritve.**

PREDELAVA, DISTRIBUCIJA

- Prijavna dokumentacija je popolna, točna in skladna z dejanskim stanjem ter zadostna za izvedbo nadzorne aktivnosti.
- Načrt obrata je natančen in pregleden načrt obrata/lokacije, dislocirane enote
- Vsi proizvodni in skladiščni prostori so na eni lokaciji.
- Vse enote izvajalca so navedene v prijavnem obrazcu in opisane obseg certificirane dejavnosti, seznam proizvodov,

Ali kontrolor preveri

- faze procesa,
- skladnost predelovalnih postopkov s pravili ekološke zakonodaje
- skladnost procesnega diagrama z dejanskim delovnim procesom
- sestavine, aditivi, tehnološki pripomočki, izjeme (vsaj 95 % sestavin ekološkega proizvoda), označevanje surovin, polproizvodov, končnih proizvodov
- skladiščenje (surovin, polproizvodov, končnih proizvodov)
- dobavitelji / certifikati
- prevoz (surovin, polproizvodov, končnih proizvodov)
- sledljivost/identifikacija serij / masne bilance
- skladnost dokumentarnih ukrepov z dejanskimi
- vzporedna dejavnost
- uvoz - preverja certifikata iz tretjih držav

UGOTOVITVE NADZORA OKC – SKUPNO ZA VSE

Na **področju primarne pridelave** nosilci certifikata ne prepoznajo in določijo kritični ekoloških točk:

- niso vzpostavljeni in posodobljeni odločilni koraki v delovnem procesu za preprečevanje mešanja in zamenjave z neekološkimi proizvodi (neustrezen dokup živali, semen, krme, živil, ni dokumentov o nakupu) Izjeme -- ni izdanih dovoljenj s strani MKGP ali kontrolne organizacije
- neustrezni namestitveni pogoji za živali (ni izpustov, slabo stanje hlevov)
- niso sprejeti **PREVIDNOSTNI UKREPI** za preprečevanje kontaminacije z nedovoljenimi snovmi (nanos s sosednjih površin, ločena skladišča za krmo, živila,,)
- niso uporabljeni primerni čistilni ukrepi, ki so nadzorovani in se redno beležijo (čiščenje v primeru konvencionalne proizvodnje, uporaba različnih FFS,,)
- vodenje potrebnih evidenc: Gnojilni načrt, Pomanjkljivo vodene evidence rastlinske pridelave (košnja, spravilo pridelka, urejenost GERK- ov) ter evidenc za količinah pobranih pridelkov (časovno in količinsko).

UGOTOVITVE NADZORA OKC – SKUPNO ZA VSE

Na **področju predelave in distribucije:**

- ne prepoznajo in določijo kritični ekoloških točk;
- ni na razpolago vseh posodobljenih certifikatov dobaviteljev surovin/proizvodov (pretečena veljavnost certifikata dobavitelja)
- ni sklenjenih dogovorov o predelavi s podpogodbeniki
- ni dokazil - izjave za GSO
- trženje proizvodov kot ekološki pred pridobitvijo certifikata
- na deklaracijah se uporablja šifro prejšnjega certifikacijskega organa, deklaracije niso skladne z recepturami
- pomanjkljiva dokumentarna evidenca, vhodi in izhodi

Najpogostejša ugotovljena odstopanja pri delu kontrolorjev

- niso preverili vseh prostorov na kmetiji, kjer bi se lahko skladiščile neodobrene snovi;
- niso preverili vseh sosednih površin, da bi izključili nevarnost morebitne kontaminacije ter
- niso preverili ustreznost previdnostnih ukrepov, ki jih je izvajalec predvidel v pristopni dokumentaciji
- uporaba principa „verjamem na besedo“ niso preverili informacij, ki so jih zagotovili izvajalci dejavnosti, in niso vedno preverili ustreznih dokumentov, kot so računi ali druge evidence, uporabljene pri „masnih bilancah“

VPRAŠANJE: koliko časa za eno kontrolo ?????

**KONTROLORJI IZVAJAJO SVETOVALNO
DEJAVNOST!**

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

UPRAVA RS ZA VARNO HRANO,
VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

Nadzor EKOLOŠKIH proizvodov v prometu s strani UVHVVR

V okviru uradnega nadzora na področju ekološkega kmetijstva s strani UVHVVR je bilo v letu 2018:

Vrsta nadzora	Število nadzorov
Inšpekcijski nadzor nad ekološkimi živali v prometu	122
Izvedba vzorčenja ekoloških živil	386
Uvoz in sproščanje v promet ekoloških živil in krme skupaj s FURS	1780

Ugotovljene neskladnosti ob inšpekcijskem nadzoru	Število ugotovljenih neskladnosti
- neustrezna označenost in deklariranje (sadje in zelenjava, pekovski izdelki, predpakirana živila – mesni izdelki)	11
- neustrezna navedba porekla (sadje in zelenjava)	2
- neustrezna kakovost (sadje in zelenjava, olja)	3
- certifikat ali kopija ni na vpogled pri prodajalcu - izjema: v 48 urah za sisteme velikih trgovskih verig	5
- izvajalec ni certificiran (spletna prodaja)	4

Odvzeti uradni vzorci UVHVVR na področju:	Število odvzetih vzorcev	Število neskladnih vzorcev
Primarne ekološke proizvodnje	82	3 (težke kovine v pšenici, mikotoksini v rži, pesticidi v jabolkih)
Ekološke proizvodnje in predelave	24	2 (cianovodikova kislina v mareličnih jedrcih, mikotoksini v rži)
Prometa v trgovinah in skladiščih z ekološkimi živili	221	3 (mikotoksini v lešnikih, mlečne beljakovine v žitni ploščici, gluten v proseni moki)
Uvoza ekoloških kmetijskih proizvodov	37	2 (Pesticidi v lanenem semenu –RASFF Pesticidi v jabolkih-OFIS)
Obratov javne prehrane – šole, kjer uporabljajo ekološka živila	22	1 (pesticidi v jabolkih)

Organic Farming Information System

- Informacijski sistem za ekološko kmetovanje ki ga upravlja Evropska komisija

OFIS NOTIFIKACIJE v letu 2018

(prisotnost nedovoljenih FFS)

- 5 prejetih notifikacij s strani:

Italija 3x (distribucija eko pšenica in koruza)

Hrvaška 1x (distribucija eko melon)

Madžarska 1x (distribucija eko korenja)

OFIS NOTIFIKACIJE v letu 2018

5 podanih notifikacij s strani Slovenije:

Italija 2x (distribucija eko korenja in melon)

Nemčija 1x (distributer eko cimeta)

Hrvaška 1x (pridelovalec pšenice)

**Bolgarija 1x (distribucija eko pšenice in
sončničnih semen)**

Notifikacija do tretjih držav ob uvozu:

Srbija 1x – pridelovalec eko jabolk

Nadzor nad uvozom ekoloških kmetijskih pridelkov ali živil

Uvoženi proizvodi se v prosti promet sprostijo šele po tem, ko carinski organ po preverjanju potrdil o kontrolnem pregledu in trgovinskih dokumentov overi izvirnik potrdila o kontrolnem pregledu, ki zagotavlja, da ustrezni izvajalci nadzora – UVHVVR- pri uvoženih pošiljkah preverijo dokumente in identiteto ter pošiljke fizično pregledajo, preden jih sprostijo v prosti promet na trgu EU s pomočjo TRACES

Število uvozov 2018	NAMEBNA DRŽAVA	Uvoženi EKOLOŠKI IZDELKI
644	SLOVENIJA	SVEŽA ZELENJAVA IN SADJE (Izrael, Peru), OLJA (Tunizija), VEGANSKI IZDELKI – proteinski koncentrati (ZDA), ZAČIMBE in SEMENA (Indija, Peru), ŽITA (Kitajska, Moldavija, Turčija), SUHO SADJE (Turčija Egipt), KAKAV (Šri Lanka), SOJINA POGAČA (Kitajska),
535	ITALIJA	JABOLKA IN JABOLČNI SOKOVI (Srbija), SUHO SADJE (Turčija, Egipt), SVEŽA ZELENJAVA (Izrael) SEMENA in ŽITARICE (Kitajska, Moldavija, Turčija)
261	NIZOZEMSKA	SVEŽA ZELENJAVA (Izrael),
213	NEMČIJA	SVEŽA ZELENJAVA (Izrael),
58	AVSTRIJA	SVEŽA ZELENJAVA (Izrael),
40	VELIKA BRITANIJA	SVEŽA ZELENJAVA (Izrael),
9	POLJSKA	ZAMRZNJENO SADJE (Srbija, Albanija)
9	FRANCIJA	ZAMRZNJENO SADJE (Srbija, Albanija)

Ob sproščanju v promet je bilo izvedeno vzorčenje po zahtevah za uvoz - nujni nadzor, uvoz - poostren nadzor ali uvoz - program

Število odvzetih vzorcev 2018 ob UVOZU	POREKLO - DRŽAVA	EKOLOŠKI IZDELKI
12	TURČIJA	Suho sadje: fige, rozine, lešniki,
7	KITAJSKA	Sojine tropine, semena (laneno seme) , suho sadje (goji jagode)
6	INDIJA	Basmati riž, začimbe (kurkuma), semena (sezam)
5	IZRAEL	Dateljni, agrumi, paprika
4	SRBIJA	Jabolka , slive
2	PERU	Semena
1	ALBANIJA	Zamrznjeno sadje - jagode

2 neskladna vzorca - prisotnost nedovoljenih FFS- preko sistema OFIS

1 neskladen vzorec – prisotnost nedovoljenih FFS – preko RASFF

EVROPSKA KOMISIJA
GENERALNI DIREKTORAT ZA ZDRAVJE IN VARNOST HRANE

Presoje in analize na področju zdravja in hrane

V letu 2017 je bil izveden nadzor ekološke pridelave in označevanja ekoloških proizvodov s strani DG Sante, s ciljem **ocenjevanja vzpostavljenega nadzornega sistema** na področju ekološkega kmetijstva in **izvajanje zahtev evropske in nacionalne zakonodaje** na tem področju.

Priporočila DG SANTE

- **UVHVVR mora od izvajalcev nadzora zahtevati, naj predložijo dokumentacijo o svojih postopkih za AT, in da upošteva SA rezultate,**
- **Vsi izvajalci dejavnosti v ekološkem sektorju pripravijo realne previdnostne ukrepe**
- **javnosti da na voljo seznam izvajalcev ekološke dejavnosti**
- **rezultati AT, mora OKC uporabljajo kot podlaga za izbiro izvajalcev dejavnosti, pri katerih bodo opravljeni dodatni in nenapovedani obiski ter vzorčenje**
- **Zagotoviti je treba učinkovitost kontrolnih pregledov (evidence pretoka blaga, učinkovitost čistilnih ukrepov, pregled vseh prostorov)**
- **obseg analize za odkrivanje prisotnosti neodobrenih fitofarmaceutskih sredstev ustrezen**
- **izjeme odobri pristojni organ**
- **OKC morajo takoj obveščati o ugotovljenih nepravilnostih UVHVVR**
- **Hitra in učinkovita obravnava OFIS notifikacij**

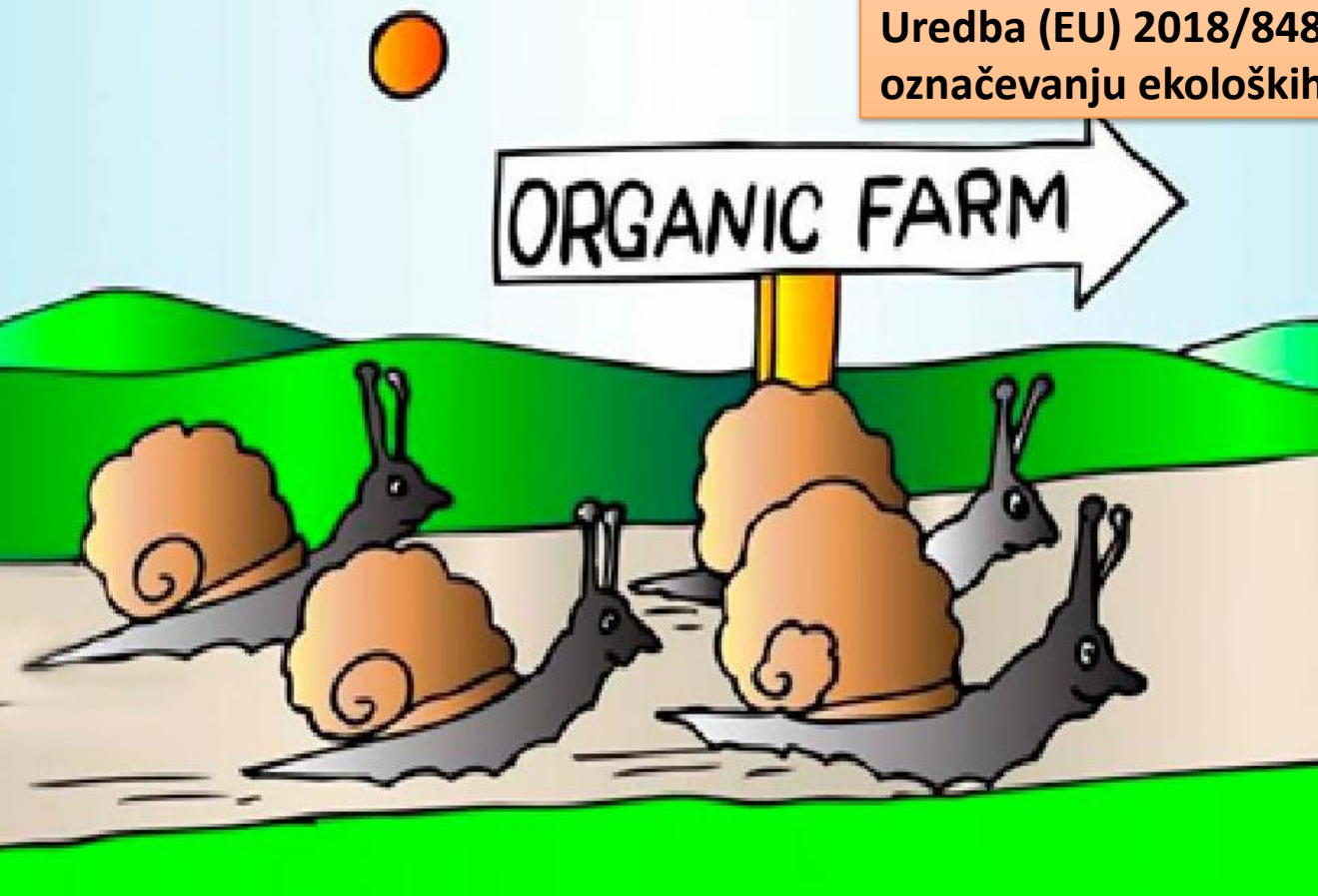

1.

Uredba (EU) 2017/625 o izvajanju uradnega nadzora drugih uradnih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in krmi, pravil o zdravju in dobro živali ter zdravju rastlin in fitofarmaceutskih sredstvih

2.

Uredba (EU) 2018/848 o ekološki pridelavi in označevanju ekoloških proizvodov

Hvala za pozornost!

